

Et hundeliv

Afsnit 1: – fra hvalp til veteran

Hvalpe bliver ikke født med en fungerende socialadfærd. De er udelukkende udstyret med de anlæg, der kræves for at lære denne adfærd. Mennesket er ansvarlig, som opdrætter og som ejer, for hvalpens normale adfærdsudvikling og for dens intellektuelle og sociale evner i det senere liv.

Af Charlotte Gothen
Fotos: Camilla Gothen

Alle hunde gennemlever de samme faser i deres udvikling. Disse faser deler man ind i forskellige perioder, alt efter hvad der primært sker i hundens udvikling i denne periode. Visse racer udvikles hurtigere eller langsommere end andre, og også inden for den samme race kan der være forskelle. Derfor er det ikke muligt at sætte nøjagtigt tidspunkt på de forskellige faser.

0.-3. uger: Fødsel og sansedviklingsperiode.

De første ca. 7 dage i en hvalps liv handler om at vokse og tage på i vægt. Sove og spise - det er, hvad de gør det meste af dagen. I denne fase er hvalpens adfærd præget af reflekser og instinkter.

Den første uges tid af deres liv bruger hvalpene på at spise og sove.

De er blinde og døve men har en god fornemmelse for varme og kulde og kan give forskellige lyde fra sig. De kan bevæge hovedet og overkroppen og kravle i små kredse. De regulerer deres kropsvarme ved at ligge tæt på moderen og søskende. Tæven stimulerer hvalpene til urinerung og afføring ved at slikke dem bagi.

Fra den 8. til 16. dag begynder hvalpene at udforske den nærmeste omverden, og deres sanser udvikler sig. De kan sidde, stå og gå og måske endda lave små hop. De åbner øjnene og ørerne, og de begynder at interagere med deres søskende. Allerede her er det en fordel, hvis hvalpene er vant til at blive håndteret. Hver enkel hvalp skal helst dagligt tages op, snakkes med og kæles for. Den daglige vejning af hvalpen er samtidig en god mulighed for at kontrollere, at hvalpen er sund og rask og vokser som den skal. Jo mere man tager dem op, kæler og taler med dem, desto mere føler de sig trygge ved mennesker, og det er

vigtigt for hvalpens fremtid!

3. - 4. uge: Overgangsperiode

Henimod de tre uger er hvalpens sanser veludviklede. De kan orientere sig, og de begynder at opdage verdenen uden for fødekassen. De kan lave mange forskellige lyde som f.eks gø og knurre. De kan løbe, hoppe og logre, og de begynder at få tænder. Hvalpene begynder at lege, både med sine søskende og med ting som f.eks legetøj. De er nysgerrige og overvinder hurtigt deres frygt for nye ting. Dette bør man udnytte ved at præsentere hvalpene for forskellige ting. Hvis hvalpene vokser op i huset, sker det oftest ganske automatisk, når de begynder at bevæge sig uden for hvalpekassen.

Hvis hvalpene indtil da var i et roligt hjørne af huset, er det nu en god ide at flytte dem til et sted, hvor der sker lidt mere. Med en lille indhegning kan man begrænse hvalpene på et område, og samtidig er de med, hvor familien er samlet. På gulvet kan man lægge avispapir og i et hjørne et tæppe, hvor de kan sove. Allerede her bliver der lagt en begyndelse til hvalpens renlighed, da den vil undgå at tilsmudse sin soveplads.

Det er specielt i denne periode vigtigt, at hvalpene har meget kontakt med mennesker. Hvalpe, der ikke har haft kontakt med mennesker i denne alder, vil tit have et alvorligt underskud i forhold til andre

Hundemor viser vej ud i den store verden.

hvalpe, der har haft kontakt til mennesker i denne tid.

Hvalpe har ikke brug for legetøj til at lege. De kan fint lege med sig selv eller deres søskende, men de har godt af at se forskellige nye ting i deres vante omgivelser. Derfor kan man roligt lægge forskellige ting ned til dem. Det kan være næsten alt fra en tom køkkenrulle, en papkasse, et pivedyr, en sok med knude på osv. Dog skal deres område ikke overfyldes med ting! Det er bedre at lægge få ting ned ad gangen og til gengæld skifte tit. Dermed forbliver det spændende. Det er selvfølgelig vigtigt, at hvalpen ikke kan komme til skade på tingene ved at sluge smådele eller lignende.

Nogle hundemødre begynder at brække halvfærdig mad op til hvalpene. Hvalpene puffer og slikker moderen i mundvigene og borer deres næser i hendes mund for at hun skal kaste mad op til dem. I denne alder begynde man som regel at give dem deres eget foder.

Hvis man har andre hunde i huset er de tit interessede i hvalpene, og nogle vil endda være med til at passe dem ved at slikke dem rene, lege med dem og måske endda kaste mad op til dem. Hvis de er søde ved hvalpene, og hvis moderen tillader det, er der intet i vejen for dette. Voksne hanhunde har dog sjældent interesse i at være legeonkel.

4.-12. uge: Socialiseringsperiode

Hvalpene udvikler specielt i

denne periode deres sociale adfærdsmønstre. Den 6.-8. uge danner højdepunktet i socialiseringsperioden. De erfaringer, hvalpene gør i denne periode - positive og negative -, har betydning for hvalpenes senere liv. Selv hvalpe, der indtil da har haft social kontakt, hæmmes i deres sociale adfærd, hvis de bliver isoleret fra omverdenen i denne alder.

Det kan virke voldsomt, når tæven er aggressiv over for sine hvalpe. Denne adfærd er dog helt naturlig.

Der bliver i folkemunde gerne talt om "prægningsfase" og "prægnings". Når man taler om så højt udviklede pattedyr som vores hunde, kan der dog ikke være tale om prægning, da læringsresultatet ikke er uforanderligt. I stedet taler man om sensible faser, hvor hvalpen er særlig modtagelig for indtryk og indlæring.

Leg med søskende og andre hunde har stor betydning for hvalpens sociale udvikling.

Hvalpene leger mere og voldsommere end før. Der bliver knurret, bidt i haler og gøet højt. Hvalpene lærer at underkaste sig

eller at dominere andre hunde og mennesker.

Deres syn forbedres i denne alder nærmest eksplosionsagtigt, og deres lugtesans er veludviklet.

Hvis vejret tillader det, har hvalpene godt af små udflugter i haven. Når moderen går, følger de hende tæt, og efterhånden som nysgerrigheden overvinder frygten for det nye, går de deres egne veje i haven.

Fra ca. den 4. uge begynder tæven også at vise aggressiv adfærd over for hvalpene. Hun knurrer f.eks. ad dem, hvis de vil have hendes mad. Hun viser derved sin egen sociale status i forhold til hvalpene. Hvis de ikke reagerer på det, bliver de irettesat. Nærkontakt med moderens tænder har dog ikke nogen negativ effekt på hvalpenes forhold til tæven. De kender hendes

mund som foderautomat og som kærtegnende tunge og vil derfor ikke undgå hende af den grund. De sætter irrettesættelsen i forbindelse med deres egen handling, hvilket er en vigtig erfaring for hvalpene! Det forudsætter naturligvis, at tæven har en normal og naturlig adfærd. Har hun ikke det, skal hun selvsagt ikke indgå i avl. Hvis tæven har passet sine hvalpe godt og normalt, skal man som opdrætter ikke blande sig, når hundemoderen er aggressiv over for sine hvalpe.

Det lærer os som opdrætter og ejer at, hvis vi straffer hvalpen i samme øjeblik, den viser den uønskede adfærd, og hvalpen forbinder det med situationen, har straffen ikke nogen negativ effekt på hvalpens forhold til os.

Dette sørger for klare forhold i den sociale struktur i flokken. En forudsætning er selvfølgelig, at straffen er doseret i forhold til hvalpen og handlingen. Og timing betyder alt!

Bidehæmning er noget der skal læres, hvorfor det er vigtigt ikke at tolerere bid fra hvalpen i hænder eller tøj, selvom det endnu ikke gør særligt ondt. Jo tidligere hvalpen lærer, at det ikke er tilladt, jo nemmere bliver det for alle parter. Bidehæmning bør læres mellem den 3. og 12. uge i hvalpens liv. Efter princippet årsag og virkning skal legen med mennesket afbrydes med det samme ved et for fast bid, eller der bliver "bidt igen". Både den afbrudte lystbetonede leg og smerteerfaringen lærer hvalpen uden tvivl konsekvenserne af dens handlinger, hvilke den i fremtiden vil undgå.

Det er vigtigt for hvalpens sociale udvikling at møde andre hunde.

Som opdrætter kan man i denne alder allerede starte med målrettet indlæring. Hvalpen tisser og besøger næsten altid i de samme

situationer - for det meste når den har sovet, spist eller leget. Her er opdrætterens gode øje efterspurgt. Man sætter hvalpen i "toilethjørnet", der er forsynet med aviser. Den vil oftest sætte sig hurtigt, og når den gør det, skynder man sig at rose den. Snart vil den frivilligt opsøge avisen, og sammenknytningen mellem ros og at besøge opstår. Man kan endda på dette tidspunkt etablere en bestemt kommando, når hvalpen tisser eller besøger. Det samme princip benyttes, når hvalpen skal lære at gå ud for at besøge.

Det er et tidskrævende arbejde for en opdrætter, da der næsten altid er mindst én hvalp, der lige har spist, leget eller sovet! Til gengæld er det en så godt som renlig hvalp, der flytter hjemmefra, når den tid kommer.

Når hvalpene bliver fodret, er det en god ide enten at benytte en hundefløjte eller et særligt "lokke-råb". Når maden bliver sat ned til hvalpene, fløjter eller kalder man samtidig. Der vil ikke gå mange gange, før hvalpene kommer løben-de, bare der fløjtes eller bliver kaldt. Det betyder samtidig en god start for de nye hundeejere, at hvalpen kommer, når der bliver kaldt på den.

Hvalpene har kun godt af at lære så mange fremmede mennesker at kende som muligt. De kommer til at kende som mennesker at kende som mennesker.

hvalpeejere benytter tit muligheden for at besøge hvalpen, inden de kan

Om forfatteren

Charlotte Gothen er født og opvokset med newfoundlands. Hun bor og arbejder i Tyskland, hvor hun er uddannet adfærdskonsulent ved det anerkendte Canis-Zentrum für Kynologie - et studium, der varer tre år.

Charlotte Gothens daglige arbejde består af problemløsning hos hunde og deres ejere.

Hunde og børn har godt af hinandens selskab.

hente den. De fleste starter med at stå og se ned på hvalpene, men der går tit ikke mange øjeblikke, før de ligger på alle fire nede i hvalpekassen. Hvis der er børn i familien, vil de oftest være de første, som opdager, at lykken er en varm hundehvalp. Disse oplevelser har både hundehvalpe og børn godt af!

Henne imod den 8. uge sker der efterhånden en distancering mellem tæven og hvalpene. Hvis hvalpene er blevet forberedt hensigtsmæssigt, falder det dem ikke svært at binde sig til en ny social partner. Det er blevet tid til at flytte hjemmefra og ud i en ny familie.

